

თარგმანი

Translation

ჰუდა ფახრედდინი, ნავალი
თარგმანი არაბულიდან ნინო დოლიძისა
Huda Fakhreddin, Nawal
Translated from Arabic by Nino Dolidze

ლიბანელი მწერალი ქალი ჰუდა ფახრედდინი არაბული ლიტერატურისა და კრიტიკის ასოცირებული პროფესორია პენსილვანიის უნივერსიტეტში. ნავალი, რომელიც ამ ტექსტში პალესტინის ერთგვარ მეტაფორად გვევლინება, ავტორის მეუღლის დედა გახლდათ. მას ალ-ცჰაიმერის დაავადება ჰქონდა და ამ ზაფხულს ბეთლემში გარდაიცვალა. სწორედ მაშინ დაიწერა „ნავალი“, რომელიც ჰუდამ მეუღლეს მიუძღვნა. გამოქვეყნებულია 2021 წლის 19 ივნისს ლონდონში დაფუძნებული ინტერნეტ-ჟურნალში *The New Arab*¹

ედღვნება აჰმად ალ-მალაჰს, მის დიდ დანაკარგს და მის ძლიერ სურვილს, რომელმაც ვერ მიიყვანა პალესტინამდე

ყოველდღე მიახლდება ნავალის სიკვდილით გამოწვეული ტკივილი – ქალის, რომელსაც წესიერად არც კი ვიცნობდი. მისი გადასახლებული ახლობელ-ნათესავებისგან ხშირად მსმენია დასავლელი ქალების შესახებ, ყოველთვის რომ აკითხავდნენ, ხელზე ხელს ჰკიდებდნენ, განეწილთმას უვარცხნიდნენ და ეხმარებოდნენ, არ შეენყვიტა სუნთქვა. ფანჯრებსაც უღებდნენ, გარედან რომ შემოჰარულიყო სიკვდილი, ერთიორი წრე შემოეგლო სახლისთვის, შემდეგ მობრუნებულიყო და კვლავ ეცადა, იმ დასავლელი ქალებისთვისაც გამოეგლიჯა ნავალი, ყოველდღე რომ მოდიოდნენ მის გადასარჩენად.

*

გადასახლებული ნათესავები სევდიანად საუბრობენ ნავალის ხსოვნაზე, რომელიც თანდათან გაანადგურა დრომ – წვეთ-წვეთად ნაართვა დღეები, სახეები, ხელები...

მისი ხსოვნა წვეთავდა საწოლების ქვეშ და ტახტს მიღმა... ჩაბნელებულ კარადებში შინაური თვალეები ჩაძირულიყვნენ და ნაცნობი სახელები დაეხეტებოდნენ. დღეები მიმოიფანტა შიშველ ზედაპირებზე და შეჩერდა თეთრ, სუფთა გვერდად, მაგიდაზე უხერხულად ჩამოდებულ

¹https://www.alaraby.co.uk/culture/%D9%86%D9%88%D8%A7%D9%84?fbclid=IwAR2p_e1GBKsmOQxVU5TxvXa3CBnXgtSJ2rKz2pnrja1NlzCv5PlbtNm2m7E

ხელად, მკვდარ ხედ და გარინდებულ დროდ, როცა შუადღის რაღაც მომენტში მზეც კი შეშდება...

გადასახლებული ნათესავები შეჰნატრიან ნავალის ბავშვობას ქალაქ იაფას სანაპიროზე, სადაც ზღვა კატასავით განვებოდა ხოლმე, მისი ხელის ცის ქვეშ რომ გარინდულიყო... ისინი გაყვითლებულ სურათებს ატრიალებენ და მადლიერებას გამოთქვამენ დასავლელი ქალების მიმართ, რომლებიც ყოველდღე შემოდისდნენ უკანა ეზოს კარიდან და ნავალს ბოლო ამოსუნთქვამდე ეხმარებოდნენ.

სიცოცხლე წარმოუდგენელი საჩუქარია, დიდი წყალობაა... ჩვენ ველოდებით სიკვდილს, ვკვდებით ან მისკენ მივუქანებით...

ნავალი არის ქალი, რომელიც საკუთარ თავს მხოლოდ ბავშვობაში იცნობს, იმ დროს, როცა სივრცე ზღვა იყო, ცა კი – თეთრი სინათლე.

მე ყოველდღე მიახლდება მისი სიკვდილით გამონვეული ტკივილი. ამ ტკივილს სურათებად ვკიდებ კედელზე, მისით ვრწყავ ბეგქონდარას... ამ ტკივილით ვრგავ ქოთნებში სალბს იმისთვის, რომ ჩვენს ყოველდღიურობაშიც შევინარჩუნო ჯიუტი დროის არომატი და ტკივილის კბენა.

*

ერთ უმზეო დღეს მთელი ოჯახი გამობარგდა იაფას სახლიდან. ფერწასული ზღვა ყურადღებასაც არ აქცევდა მათ – ქუჩის მეორე მხარეს, ტროტუარზე მდგომებს, საკუთარ სახლს უკანასკნელად რომ ხედავდნენ.

სახლი მშვიდი და დადუმებული იყო, ფანჯრები ღია ჰქონდა, კარი – ოდნავ შეღებული... ნავალს ბევრი არაფერი ახსოვს ამ დღიდან. ბავშვი იყო, ზემოთ იყურებოდა და სახლის მონყენილ სახეს ხედავდა... ხედავდა მამის მკაცრ გამომეტყველებასაც, რომელიც კიდევ უფრო სასტიკი და ულმობელი გამხდარიყო.

*

მამამისს დიდი მალაზია ჰქონდა, რომლის ფასადი ზღვას გადაჰყურებდა. მამა ბევრს არ ლაპარაკობდა. ყოველდღე გაუყვებოდა ხოლმე სახლიდან მალაზიამდე სანაპიროზე გაჭიმულ ბილიკს და იქაც ზღვის ნაპირზე დადგმულ ხის სკამზე ჯდებოდა.

ცოტას საუბრობდა, საქმეს აბარებდა ქვეშევრდომებს, რომლებიც შედიოდნენ შენობაში, შემდეგ გამოდიოდნენ, მამას აზრს ეკითხებოდნენ... თვითონ კი იჯდა სანაპიროზე, გრძელი ხის სკამზე.

მკაცრი იყო, ზოგჯერ დაუნდობელიც, თუმცა დიდსულოვანი ზღვის თანხლება არბილებდა მის ფარულ უხიაგობას და ის ყოველთვის პატივცემული და ჩაფიქრებული ჩანდა, ზოგჯერ მეოცნებეც კი.

*

როცა იმ საღამოს მამა შუა გზაზე დადგა და სახლს უკანასკნელად გახედა, ბავშვმა შენიშნა, თუ როგორ ააღელვა ბრაზმა მისი გასასტიკებული სახის ნაკვთები. მაშინ გაიგო, რომ ლტოლვილი გახდა და რომ დარჩენილ ცხოვრებას დევნილობაში გაატარებდა. მისი ბავშვობაც იმ დღეს დასრულდა.

*

დაბნეული, უყურადღებო გოგონა...
არაფრად ჩააგდო დრო, როცა ის დაინგრა და დაიშალა,
არც ცა, როცა ის ჩაიკეტა,
მის თავს მომრგვალებულმა გუმბათმა კი უფლის სახე გადაფარა.

გოგონა გვირილების შორეულ მდელოზე ოცნებობს, ყინვაში ჩაძინებულ ვარდზე ღელავს, ჯერ არდაბადებული ბავშვების გამო იტანჯება და მოცახცახე თითებით იკეთებს საყურეს პატარა ყურზე. შორს იყურება – ზღვის მიღმა, არ იმჩნევს, დრო როგორ გესლავს, მისი წლების თავზე კი უმუნჯესი ტკივილის თალი იკვრება.

*

უკვე ხანდაზმული მიუყვება გზას, სალოცავ ხალიჩაზე დღეში რამდენჯერმე თავსდება, თავიდან იშორებს ყოველდღიურობის სულის ხუთვას და ხალხის ხმაურის ზედაპირზე ტივტივებს, როცა ლოცვის ჩურჩულის მსუბუქ შრიალში ეძებს თავშესაფარს.

სულს მოასვენებს, ხელებს დაიკრეფს, თვალს მიმოავლებს სხვების მიწიდან აზიდულ სივრცეს, მიაშტერდება სალოცავი ხალიჩის კიდეს, მზერას გააყოლებს მასზე ნაქარგ გადამბულ ხიდებს და ჩაფიქრდება იმ შორეულ, დაღლილ ხელებზე, კაცის თუ ქალის, რომელმაც ეს წმინდა ადგილი მოქსოვა. სავარაუდოდ, ისიც გამოფიტული ადამიანი უნდა იყოს, ალბათ ნესტიან, ბნელ ოთახში მჯდომი, ყურადღებაც რომ არ მიუქცევია – ცის კარები ღია იყო თუ დაკეტილი. არ უზრუნია თავის გამორჩენისთვის, ხმაურიანი ოცნებებისთვის. მხოლოდ ბრძნულ ტკივილს ემორჩილებოდა მაჯებში და სინათლეს – თვალებში – შუქს, რომელიც თანდათან აუცილებლად ჩაქრება.

*

ნავალი ლოცულობს უნაყოფო სახლის თითოეულ კუთხეში, ყოველ წუთს ანთებს სანთელს, და პურის ყოველ ნატეხში განხორციელებულ წინასწარმეტყველებას ხედავს.

*

დედა

შვილებს სარეცხის თოკზე კიდებს,
ხელებს იქნევს, ნიავი როცა ამოიჭრება
და მისი სახე მზეში უფერულდება,
თვალეები ჰორიზონტის დანახვის იმედს კარგავენ...

დავინწყებული დედა –

არავინაა, ვინც მას ტვირთს შეუმსუბუქებს,
არავინაა, ვინც მას ჭრილობას შეუხვევს,
ობოლი დედა
სარეცხის თოკზე დარჩენილი შვილებით.

*

მაგრამ ნავალს ხომ ვაჟი ჰყავს?

და როცა ქიშმიშივით მოიკუმშება მისი (ან უკვე განსვენებული) სხეული –

ბეთლემის საფლავის ნიშაში მოიკუნტება და მომრგვალდება,
ვაჟის სხეულიც შეიბოჭება მსოფლიოს სხვა მხარეს,
უეცრად თავში სისხლის წუილის ხმას გაიგებს,
დახუჭავს თვალებს და ვარდებს დაინახავს ქუთუთოებში,
ბრაზი მოერევა

და ისიც მომრგვალდება საკუთარი თავის გარშემო...

ვაჟი ვერავის იპოვის, ვინც მას იცნობს,
სხვებსაც დაუვინწყებიათ საზღვარგარეთ მისი სხეული
და ჩაურაზავთ მისთვის სიმღერა.

*

ბეთლემში, ნავალის ღია საფლავის გარშემო სხდებიან სხვები
და ავინყდებთ, რომ მისი სხეული მსოფლიოს სხვა მხარეს
ისევ შეკუმშული, შებოჭილი და დაპატარავებულია.

ავინყდებთ, რომ ნავალი ყოველდღე ვაჟის შორეულ ტანში დგება,

უკვე მეთასედ იმტვრევა
და ვერ პოულობს ვერავის,

ვინც საკუთარ თავთან დააბრუნებს,

მის კიდურებს მოაგროვებს და დაუმშვიდებს გულს, სადაც გაბრაზებული სისხლი ჩქეფს.

*

პირველად ნავალს ამანში შევხვდი... თვალეები უღიმოდა. გამხდარი, გა-
ლეული მკლავები ღელვისაგან თუ სირცხვილისაგან უცახცახებდა.
შეხვედრისას ხელი ისე ჩამჭიდა, თითქოს დაკარგული ვიყავი და მიპო-
ვა. ტახტზე დამსვა თავის დროებით სახლში, რომელსაც არ იცნობდა.
თავს ვერ უყრიდა სიტყვებს, ადგა და სამზარეულოსა და მისაღებ
ოთახში ტრიალებდა. რაღაცები მოჰქონდა ჩვენ შორის არსებული დუ-

მილის შესავსებად – ბანანი, ფინიკი, წყალი, წვენი... მიდიოდა და მოდიოდა, ხელების მოუსვენრობა სიტყვებს აკარგვინებდა...

*

ამ ეფემერული შეხვედრისთვის მან ხიდი¹ გადმოკვეთა. ნერვიულობითა და შესაძლებლობების განხილვით სავსე ლამის შემდეგ ადრე გაიღვიძა, შავი ფეხსაცმელი ჩაიცვა – ამ შეუძლებელ მოგზაურობაში მოშინაურებული მინასავით რომ ხლებოდა. ისეთ სამოსში გაეხვია, არრდილს ჰგავდა, თითქოს ტანი არ ჰქონდა და კი არ დადიოდა, მოჩვენებასავით ირწეოდა აქეთ-იქით.

ადრე გაიღვიძა, ჯაჭვებით გაჭიმულ ხიდზე რომ გაევილო იმ მიღეული მდინარის თავზე, რომელსაც ლეგენდებმა ძალა გამოაცალა... რამდენიმე საათი იდგა რიგში რკინის ლობით შემოსაზღვრულ გასასვლელში. ყოველი საათის გასვლის შემდეგ ზურგში კიდევ უფრო იხრებოდა და ხელები უფრო მეტად უმძიმდებოდა. წინ თითოეული ნელი ნაბიჯის გადადგმასთან ერთად ყელს უჩხვლევდა შიში, რომელიც შავი ვარდივით დიდდებოდა.

ნავალს მზინავ იარაღებს ამოფარებული ფეთქებადი ახალგაზრდების ეშინოდა, რომელნიც მის ათრთოლებულ გულს ზღვაზე მოტივტივე ნაფოტივით ესროდნენ ერთმანეთს. უხემ მზერას ცვლიდნენ, როცა უსუსტეს, თვალებში შიშამდგარ, აკანკალებულ დევნილებს ალყაში მოაქცევდნენ ხოლმე. ერთ-ერთმა მათგანმა ისიც გაბედა, ნავალი თავიდან ფეხებამდე თავხედურად შეეთვალიერებინა.

მძევალი ქალი მწველი მზის ქვეშ ჰაერში გამოკიდებულ ხიდზე რჩება მანამ, სანამ ერთ-ერთი მეთაღყურეთაგანი ქედმაღლური ჟესტით არ ანიშნებს, გაიარეო. ქალი კვლავ ფეხზე დგას და ეს მომენტიც ინელება.

ნავალი ცოტა ხანს ყოვნდება, თითქოს ვიღაცას სამაგიეროს უხდის, ამჩატებული ლანირაკების ჯგუფს აიძულებს, კიდევ ერთხელ შეხედონ მას. სრულიად უსუსური ნელა, ნერვულად იძვრის და მათ მზერას ღრმა მორჩილებით აღწევს თავს.

*

ერთხელ ნავალი ჩრდილოეთ ამერიკაში გვესტუმრა – იქ, სადაც მზე დამნუხრებული იყო. არც არაფერი უთქვამს, ჩუმად გვათვალიერებდა.

ერთხელაც მოვიდა და უკვე გონება აღარ ემორჩილებოდა. კარს, საიდანაც შემოვიდა, ვეღარ მიაგნო. აღელდა.

¹ იგულისხმება პალესტინისა და იორდანის საზღვარზე არსებული ხიდი, რომელზეც საკონტროლო პუნქტია გამართული.

ყოველდღე კიბეზე ჩადიოდა და ამბობდა: დავიგვიანეთ. ცოტა ხანში ხიდს ჩაკეტავენ!
არ მინდა ამაში ღამის გათევა. აზრი არ აქვს ჩვენს აქ ყოფნას.
ვინც საკუთარი სახლი დატოვა, დაპატარავდა...

*

ერთხელ მოვიდა და ჩვენს სახლში ყველაფერი გალამაზდა. წითელი ნაქარგები, მისაღებ ოთახს რომ ანათებდა, მისი გამოჩენისთანავე გაუფერულდა. ნავალი ყველა სტუმრის ყურადღების ცენტრში მოექცა და ცოტა ხნით შეგვიღო პალესტინის ამბის კარი. ჩვენს ამერიკულ მეგობრებს ვუამბობდით რალაცას სამყაროზე, რომელსაც ისინი საერთოდ არ იცნობდნენ. მათ არაფერი ესმოდათ არც გამგზავრებისა და სასონარკვეთის, არც მლიქვნელურად ჩასაფრებული გეოგრაფიისა და ხელოვნურად აღმართული კედლების, არც მიუწვდომელი ხეების...

როდესაც ოთახი მომსვლელებით და საუბრით გაივსო, წითელი ნაქარგი რომბები აელვარდნენ, თუმცა, როცა ნავალი შემდეგ ჯერზე მოვიდა, მათ სირცხვილისგან ფერი დაკარგეს. ჩაქრნენ გვირილებიც, სამზარეულოს კარადებს სხვადასხვა ამბებით რომ ავსებდნენ.

ნუთუ ტრაგედია რაც უფრო ახლოა, მით უფრო მოუხელთებელი ხდება? მისი დანახვაც კი შეუძლებელია, მას ვეღარც სიტყვა იტევს და ვეღარც ოთახი.

*

ბეთლემის სახლი ნავალს საკუთარ ნებაზე ატარებდა. ხელს ჩაჰკიდებდა და გაუძღვებოდა ხოლმე თავისსავე ლაბირინთებში. კარები უღიმოდნენ, აცოცხლებდნენ, ფანჯრები ეჩურჩულებოდნენ და არ კარგავდნენ მას.

მაშინ, თავისი ძველი სახლის მკლავებში, ის არც უყურადღებო იყო და არც დაბნეული.

სახლს უხაროდა მისი დანახვა და ქალის შეხებით ცოცხლდებოდა. ნავალი მას კარგად იცნობდა. ხელს ავლებდა კარის სახელურს, ხელით ნმენდდა ტახტს. სახლი ყოველ დილით იღვიძებდა და მისთვის ახალი ლაბირინთის რუკას ამზადებდა.

*

ახლა კი დადის თავისთვის დაბნეული. ნამცეცებს აგროვებს უპატრონო კატებისთვის, ენატრება ქათმების კაკანი, რომლითაც ივსებოდა მთელი ეზო და რომლებიც კარგა ხანია, აღარ ჰყავს.
უყვარს, როცა სიცოცხლე დუღს გარშემო.

მოგროვდა დღეები, ცრემლები, სულები, ბევრი გამოხედვა, ბუმბული, სისხლი, პური, ლაპარაკი...

დადის თავისთვის დაუდევრად და ავიწყდება საგნების სახელები,
მაგიდაა თუ სკამი ის, კუთხეში რომ დგას?
ეს კედელი კარია თუ სიჩუმე?
და ეს რალაც რომ ჩასაფრებულა, გამოჩნდა თუ ნაფეხურებს გაუყვა?

დადის გაფანტული, საგნების სახელები დაავიწყდა, თუმცა არ დავიწყ-
ებია, შეენახა საკუთარი სულის ნაწილი – კატებს და ჩიტებს ისევ აჭ-
მევს – ხელიდან არ უშვებს შესაძლებლობას, ცოტა მაინც გამოაცოცხ-
ლოს თავისი გაფლანგული, უსარგებლო ცხოვრება.

*

ყოველ დღე მიახლდება ნავალის სიკვდილით გამოწვეული ტკივილი –
ქალის, რომელსაც წესიერად არც კი ვიცნობდი.

ერთი კუთხეც ვერ ნახა დაუმორჩილებელ გონებაში – მხოლოდ კედლე-
ბი გადანყვეტილებებისა და დაცვის გარეშე! ტვინის წისქვილი კი ტრი-
ალებდა და ტრიალებდა, როგორც ოთახი პირველი ციებ-ცხელებისას
და უკანასკნელი ტირილის დროს, სანამ არ დაიხუჭა მისი თვალები უფ-
რო მეტი წყალობის მოლოდინში.

ბოლოს გამოვიდა თავისი ჯიუტი გონების ციხიდან და გაემართა იქ, სა-
დაც სივრცე ზღვაა, ცა კი – თეთრი სინათლე...